

čistega marmorja, najvišjo jamo na Balkanu, kanjon Matke in še mnogo več. Izven programa so si ogledali tudi Skopje in nekatera manjša mesteca in vasi na poti njihovega potepanja. Organizatorja: Galena Jordanova, Martin Gaberšek.

- Ekскурzija na Medvednico, 24. 10. 2014. Odpravili smo se na ogled ofiolitnih sekvenc v Nacionalni park Medvednica nad Zagrebom. Po terenu sta nas vodila dr. Borna Lužar-Oberiter in dr. Ljubomir Babić iz Prirodoslovno matematične fakultete (PMF) v Zagrebu. Organizator: Eva Mencin.

V študijskem letu 2014/2015 so načrtovane sledeče dejavnosti:

- Ekскурzija za študente prvega letnika geologije, 22. 11. 2014. Organizator: Anja Kocjančič
- Geoavantura, december 2014. Organizator: Neža Lapajne
- Potopisno predavanje, februar/marec 2015. Organizator: Anja Kocjančič

- Geološko-geografski tabor oz. slovensko-hrvaški geološki tabor, marec 2015. Organizatorji: Anja Skrbinek, Klara Nagode.
- Spomladanska ekскурzija, april 2015. Organizator: Ana Trobec
- Geotabor, julij 2015. Organizatorji: Janja Svetina, Uroš Novak, Anja Kocjančič.

V času od ustanovitve si je društvo pridobilo precejšnje število članov in podpornikov. Cilj je, da se društvo zanesljivo uveljavi, zato pozivam k včlanitvi in aktivnem sodelovanju. Zahvaljujemo se vsem mentorjem, ki so poskrbeli za visok strokovni nivo izvedenih projektov Društva študentov geologije ter donatorjem, ki so omogočili kakovostno izvedbo le-teh. To so Geološki zavod Slovenije, Študentski svet Naravoslovnotehniške fakultete in Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Nenazadnje so zahvale posvečene tudi vsem članom društva, ki se ob organizaciji ekскурzij, taborov in projektov vedno potrudijo po svojih najboljših močeh.

IGCP – priložnost za mlade raziskovalce

Mirka TRAJANOVA

Geološki zavod Slovenije, Dimičeva ulica 14, SI-1000 Ljubljana; e-mail: mirka.trajanova@geo-zs.si

Pobudo za ustanovitev Mednarodnega programa geoznanstvenega sodelovanja (International Geologic Correlation Programme-IGCP) je podala UNESCO leta 1969, aktivno pa je pričel delovati leta 1972. IGCP deluje pod okriljem UNESCO in hkrati tudi IUGS (The International Union of Geological Sciences). Po tridesetih letih uspešnega delovanja se je IGCP preimenoval v Mednarodni program za vede o Zemlji, odnosno Mednarodni geoznanstveni program (International Geoscience Programme), zadržana pa je stara kratica (IGCP).

V celotnem preko 40-letnem delovanju je IGCP stimuliral primerjalne študije znanosti o Zemlji in je v tem času podprl sodelovanje na 632 projektih, od katerih je več kot 340 zelo uspešnih in globalnega pomena. Kljub temu pa se je svetovna kriza močno odrazila na njegovem financiranju. V zadnjih letih so se sredstva UNESCO za IGCP več kot prepolovila. Neurejeno financiranje medprojektnega sodelovanja je pripeljalo do tega, da v letu 2012 sploh ni bilo razpisa za prijavo novih projektov. Na srečo je IUGS nadomestil izpad in sedaj za IGCP predstavlja glavni vir financiranja. Pri nas je zadnja tri leta omejeno le na nacionalne virov preko UNESCO Slovenija in nič več preko centrale v Parizu.

Cilj IGCP je obravnavanje in raziskovanje Zemlje kot celote ter s tem boljše razumevanje procesov na njej in dejavnikov, ki vplivajo na naše okolje. Tako so se programu priključile številne države z vsega sveta. Razviti so bili novi pristopi za reševanje geoloških problemov in iskanje mineralnih surovin ter vodnih virov. Zahvaljujoč naprednejšim in v geološke raziskave novo uvedenim raziskovalnim metodam, se spoznanja

o našem planetu hitro razvijajo. Omogoča jih predvsem vključevanje raziskovalcev z različnih področij naravoslovnih ved. Rezultati raziskav na vseh nivojih povečujejo razumevanje dinamičnega ritma našega planeta tudi v široki javnosti, kar je edina garancija za razumni, trajnostni razvoj naše civilizacije. IGCP zato promovira predvsem projekte sodelovanja, ki imajo širšo korist za družbo. Za ta namen in zaradi drastičnega upada finančne podpore s strani UNESCO, je bila leta 2005 ustanovljena posebna IUGS/UNESCO komisija, ki je podala smernice za strukturne reforme in način delovanja IGCP. Od leta 2013 dalje ima IGCP podnaslov »Geoznanost v službi družbe« (ang. *“Earth Science in the Service of Society”*). Glede na spremenjeno poslanstvo geoznanosti v družbi, je v pripravi posodobljen logotip IGCP. Poseben poudarek delovanja IGCP je namenjen podpori in prenosu znanja med razvitimi državami in državami v razvoju.

IGCP letno financira okrog 30 projektov za obdobje do 5 let. Sredstva so nizka in znašajo le med 5.000 in 10.000 USD, vendar so namenjena izključno za udeležbo na sestankih in delavnicah v okviru projektov, ne pa za raziskave same, za kar je potrebno zagotoviti druge vire. Trenutno je v teku 28 projektov, od katerih se jih 12 konča letos. Razpisi so navadno objavljeni vsako jesen, prijave pa je treba oddati do sredine oktobra.

Znanstveni odbor IGCP je v letu 2012 podprl skupno 29 tekočih projektov in 5 novih predlogov projektov. Dodatnih 7 projektov je preko UNESCO dobilo finančno podporo od švedske mednarodne agencije za razvoj in sodelovanje (International Development Cooperation Agency, SIDA). Glavne

teme so: Earth Resources: Sustaining our Society, Global Change: Evidence from the geological record, Geohazards: Mitigating the risks, Hydrogeology: Geoscience of the water cycle and Geodynamic: Control our environment.

Slovenski geoznanstveniki so se pridružili IGCP projektom leta 1978. Do sedaj so se vključili v več kot 40 projektov in na ta način popularizirali našo geologijo ter prispevali prepoznaven del v svetovno zakladnico geoloških znanosti. Od začetnih, predvsem paleontoloških in biostratigrafskih tem, se je sodelovanje razširilo na proučevanje dogodkov in okoljske geologije, v kateri ima študij kraških sistemov vidno mesto, na povezave med naravnimi geološkimi faktorji in zdravstvenimi problemi, na študij klimatskih sprememb, in na raziskave mineralnih surovin, podzemnih vodnih virov ter njihovega izkoriščanja. Obsežna problematika zahteva vključevanje širokega spektra geoloških in drugih raziskovalcev, zaradi česar so projekti resnično interdisciplinarni.

V Sloveniji so mladi raziskovalci uspešno sodelovali pri realizaciji IGCP projektov. Poleg pridobivanja dragocenih izkušenj v raziskovalni sferi, je njihovo vključevanje pomembno predvsem za odpiranje poti v mednarodno sodelovanje in vpetost v relevantne mednarodne objave, preko katerih so vrednoteni po sedanjem sistemu ARRS. Sodelovanje v projektih IGCP pomeni tudi večjo možnost pridobivanja nacionalnih sredstev za izvajanje raziskav. Kljub temu pa je število sodelujočih mladih raziskovalcev še vedno premajhno. Delno je to lahko posledica majhnega interesa, verjetno pa tudi nezadostne informiranosti o prednostih sodelovanja in načinu vključevanja v projekte. Geološki kongres je zato pomenil dobro priložnost, za seznanitev z osnovnimi podatki o delu Mednarodnega geoznanstvenega programa.

Najenostavnejša pot vključevanja je preko nosilcev posameznih IGCP projektov. Vsi podatki so na voljo na spletnih straneh IGCP, do katerih lahko dostopamo preko spletne strani *UNESCO.org/Earthsciences/International Geoscience Programme* ali preko strani *IUGS/Links/Joint programs/International Geoscience Programme*. Na IGCP strani lahko izberemo že obstoječi

projekt, ki nas zanima (IGCP Projects) in se za vključitev povežemo z nosilcem/nosilci projekta ali pa predlagamo nov projekt (Proposal Submission), za kar so priložena navodila (Guidelines) in prijavitni obrazci.

Prijave za IGCP projekte morajo zadostiti sledečim pogojem:

- visoka kvaliteta pomembna za znanstvene cilje IGCP;
- mednarodna in družbena pomembnost;
- vključuje interdisciplinarno sodelovanje;
- predstavlja mednarodno sodelovanje, vključno z znanstveniki iz držav v razvoju;
- dokazuje potencial za dolgoročne kot tudi kratkoročne geoznanstvene in/ali družbene koristi;
- jasno priznava pokroviteljstvo UNESCO, IUGS in IGCP; in
- promovira prepoznavnost svetovne geoznanosti; na primer, z objavo znanstvenih rezultatov s pomočjo mednarodno priznanih revij ali drugih medijev.

V zadnjih nekaj letih se je močno okrepilo delovanje Geoparkov, ki so prav tako vključeni v projekte IGCP. Pri nas sta uradno ustanovljena dva, Geopark Idrija in čezmejni Geopark Karavanke-Karawanken, ki sta že vključena v mrežo Evropskih in Globalnih geoparkov (ang. European/Global Geopark Network – EGN/GGN), v ustanavljanju pa je Geopark Kras. Geoparki imajo pomembno vlogo pri povezovanju geološke dediščine s celotno naravno, kot tudi kulturno snovno in nesnovno dediščino nekega območja, predvsem pa širijo zavest vsakega posameznika o njegovi vlogi in odgovornosti do te dediščine. To je eden od ključnih razlogov, da geoparki delujejo pod okriljem UNESCO in kot posebna skupina v okviru IGCP.

Združevanje znanja in dela pod okriljem IGCP projektov je vsekakor smiselno in potrebno. Poleg prednosti, ki smo jih že omenili, nas uči tudi skupinskega dela in sodelovanja, ki je bilo v dosednji praksi pri nas dokaj zapostavljeno.